

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету захисту рослин,
екології та біотехнологій
Юлія КОЛОМІЄЦЬ
“ 28 ” _____ 2024 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри філософії
та міжнародної комунікації
Протокол № 13 від 16.05 2024 р.
Завідувачка кафедри
Валентина КУЛЬТЕНКО

”РОЗГЛЯНУТО ”
Гарант ОП «Екологія»
Володимир БОГОЛЮБОВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань 10 – Природничі науки

Спеціальність 101 Екологія

Освітня програма Екологія

Факультет (ННІ) захисту рослин, екології та біотехнологій

Розробник: канд. філос. н., доц. Культенко Валентина Павлівна

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«Філософія»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	101 – Екологія	
Освітня програма	Екологія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	1
Семестр	4	1
Лекційні заняття	30 год.	2
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Самостійна робота	60 год.	118 год.
Індивідуальні		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: надання знань з філософії як вищого теоретичного світогляду, що віддзеркалює сутнісні характеристики буття людини, соціуму і природи та основні форми їх взаємодії; світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичної основи університетського рівня підготовки спеціалістів та актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Завдання: вивчення історії філософії та її органічної складової – історії української філософії, сприяння гуманізації освіти через засвоєння досягнень сучасної філософії, інформації про світ у цілому і ставлення людини до нього; вивчення комплексу принципів пізнання та загальних методів пізнавальної діяльності; розвиток здібностей до логічного мислення, самостійного аналізу складних явищ суспільного життя, уміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань економічної теорії і практики. Цьому підпорядковане вивчення наступних розділів: "Вступ до філософії", "Історичні типи філософії", "Онтологія", "Гносеологія", "Соціальна філософія".

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

Програмні результати навчання:

- ПРН 19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.
- ПРН 24. Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Філософія» для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	11	12	13	14	15	
Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ														
Тема 1. Філософська пропедевтика. Біоцентризм як сучасне світобачення	1	8	2	2			4							
Тема 2. Філософія Давнього світу	2	8	3	2			5							
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	3	8	2	2			4							
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	4	8	2	2			4							
Тема 5. Німецька класична філософія	5	8	2	2			4							
Тема 6. Некласична філософія ХІХ-ХХ ст.	6	8	2	2			5							
Тема 7. Українська філософія	7	8	2	2			4							
Разом за змістовим модулем 1		60	15	14			30							
Змістовий модуль 2. ОНТОЛОГІЯ ГНОСЕОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ														
Тема 8. Онтологія. Вчення про буття	8	8	2	2			4							
Тема 9. Філософська антропологія. Природне та духовне в людині	9	8	2	2			4							
Тема 10. Свідомість.	10	8	2	2			4							

Екологічна свідомість													
Тема 11. Гносеологія. Особливості методології пізнання в біологічних науках	11	8	2	2			5						
Тема 12. Діалектика – всезагальна теорія розвитку	12	8	2	2			3						
Тема 13. Філософія суспільства	13		2	2			4						
Тема 14. Філософія культури	14		2	2			4						
Тема 15. Філософія цивілізації	15		1	2			2						
Разом за змістовим модулем 2		60	15	16			30						
Усього годин		120	30	30			60	120					

3. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як універсальний тип знань. Гуманізм та біоцентризм – провідні світогляди сучасності	2
2	Філософія Давнього світу (Давня Індія, Давній Китай, антична філософія). Особливості ставлення до природи на Сході та Заході	2
3	Філософія доби Середньовіччя та Відродження.	2
4	Філософія Нового часу і доби Просвітництва.	2
5	Німецька класична філософія	2
6	Філософія ХІХ-ХХІ ст. та екологічні проблеми людства	2
7	Розвиток філософської думки в Україні.	2
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття.	2
9	Свідомість як фундаментальна категорія філософії. Екологічна свідомість	2
10	Пізнавальна активність людини	2
11	Особливості наукового пізнання	2
12	Соціальна філософія: підходи до розуміння суспільства	2
13	Філософська антропологія	2
14	Філософія глобальних проблем. Філософські проблеми екології	2
15	Філософія культури. Аксиологія: цінність буття та стратегії майбутнього	2
	Разом	30

4. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		ГОДИН
1	Світогляд, свідомість, мислення, людина.	2
2	Платон "Держава", "Тимей", "Бенкет". Аристотель "Політика", "Етика до Нікомаха"	2
3	Августин. "Сповідь".	2
4	Монтень М. "Проби". Маккіавеллі Н. "Державець"	2
5	Емпіризм чи раціоналізм: що важливіше для здобуття істини	2
6	Психофізична проблема філософії	2
7	Свобода, рівність, братерство: утопія чи можлива реальність	2
8	Традиційна мораль проти природної моралі просвітителів: за і проти	2
9	Особливості раціонального мислення	2
10	Особливості абстрактного мислення	2
11	Сутність та походження релігії. Філософія релігії.	2
12	Філософія науки як методологія та метанаука.	2
13	Концептуалізм як обличчя сучасної філософії	2
14	Духовно-культурні зв'язки української філософії з західноєвропейською: історія та сучасність.	2
15	Концепції буття: матеріалізм-ідеалізм, об'єктивізм-суб'єктивізм, субстанціоналізм-несубстанціоналізм	2
16	Реляційна та субстанційна концепції простору і часу.	2
17	Свідомість як філософська проблема: історія та сучасність	2
18	Бертран Рассел. Людське пізнання. Його сфера та межі	2
19	М.К. Мамардашвілі. Як я розумію філософію	2
20.	Проблема розуміння в сучасній філософії	2
21.	Співвідношення наукового та ненаукового знання.	2
22.	Об'єктивність істини в філософії і науці.	2
23.	Пізнання як вид духовної діяльності і феномен культури.	2
24.	Характеристика взаємозв'язку практичної і теоретичної діяльності.	2
25.	Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві.	2
26.	Соціальна філософія й основні підходи до розуміння суспільства	2
27.	Зміна парадигм історичної свідомості в некласичній філософії історії.	2
28.	Індивідуальне та соціальне в людському бутті.	2
29.	Люди́нотворча сутність культури.	2
30.	Філософсько-світоглядні засади біоетики	2
	Разом	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль – опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль - екзамен

6. Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки.

Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – навчальні вправи, диспути, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Робота з навчально-методичною літературою – конспектування, тезування тощо.

Відеометод – мультимедійні презентації.

Виконання завдань самостійної роботи.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять. На заняттях з дисципліни «Філософія науки та інноваційного розвитку» використовуються метод проектів, дискусія та презентація.

7. Методи оцінювання

- екзамен
- усне та письмове опитування
- модульне тестування
- есе, реферати
- захист семінарських робіт
- презентації та виступи на наукових заходах тощо.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна та результати складання	
	Екзаменів	заліків
90 - 100	Відмінно	Зараховано
74 - 89	Добре	
60 - 73	Задовільно	
01 - 59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R** дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації **R** ат (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R** нр (до 70 балів): **R** дис = **R** нр + **R** ат

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Навчально-інформаційний портал НУБіП України. Електронний навчальний курс «Філософія (ФЗРБЕ)» <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3915>
2. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М. К.: Вид. центр НУБіП України, 2019. 24 с.
3. Філософія. Методичні вказівки для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». К.: Вид. центр НУБіП України, 2016. 24 с. Культенко В.П., Гейко С.М., Горбатюк Т.В. та ін., К.: «Сomp&Сору», 2014. 112 с.
4. Положення про визнання результатів навчання для здобувачів вищої освіти в НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
5. Положення про екзамени та заліки у НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
6. Положення про навчально-інформаційний портал НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
7. Положення про електронне оцінювання залишкових знань студентів НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>
8. Положення про організацію освітнього процесу в НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>
9. Правила внутрішнього розпорядку НУБіП України URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u18/pravila_rozporyadku.pdf
10. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Статут НУБіП України URL: <https://nubip.edu.ua/node/13300>

10. Рекомендована література

1. Губерський Л. Філософія. Х.: Фоліо, 2018.
2. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. За ред. Умберто Еко та Рікардо Федрігі. Харків: Фоліо, 2021.
3. Культенко В.П. Світовий парадигмальний злам-2022: уроки, наслідки та перспективи. Науковий журнал «Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія», [S.l.], v. 13, n. 3, гру. 2022.
4. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посіб. для студ. вищ. навч. закладів. К.: Академія, 2017. 576с.
5. Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
6. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. К., 2016.
7. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник. Під редакцією В.Л. Петрушенка. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 506 с.
8. Філософія. Бичко І., Табачковський В., Бичко А., Ярошовець В. К.: Либідь, 2019.
9. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. Вид-во Дух і літера, 2023.
10. Kultenko, V., Morska, N., Fesenko, G., Poperechna, G., Polishchuk, R., Kulbida, S. (2022). The Natural Human Rights within the Postmodern Society: a Philosophical Socio-Cultural Analysis. *Postmodern Openings*, 13(1), 186-197

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ae-lib.org.ua>
2. [Електронна бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України eNULESIR.](#)
3. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>
4. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) <http://www.psylib.kiev.ua>
5. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>